

ЗАКЛАДИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОСИСТЕМІ ПІДТРИМКИ МОЛОДІЖНИХ СТАРТАПІВ

© 2019 **ЄВТУШЕНКО В. А., КУДІНОВА М. М., СІЛАДІ К. Б.**УДК 330.341.1
JEL Classification: I23; O31**Євтушенко В. А., Кудінова М. М., Сіладі К. Б.**

Заклади вищої освіти України в національній екосистемі підтримки молодіжних стартапів

Метою цієї статті є визначення основних орієнтирів руху стартапів в Україні, а також дослідження та надання оцінки вже наявному досвіду роботи із міжнародними організаціями, діяльність яких спрямована на розвиток молодіжного підприємництва та національних закладів вищої освіти (ЗВО) задля поліпшення та поглиблення їх співпраці. У статті розкрито сутність стартапу, розглянуто різні визначення терміна «стартап», виділено основні тенденції розвитку стартап руху в Україні в цілому та молодіжного підприємництва зокрема. Також проаналізовано авторитетний рейтинг глобальних екосистем стартапів і наведено його оціночні критерії, розглянуто рейтинг країн за кількістю стартапів і за глобальним індексом інновацій. Проаналізовано найвідоміші українські стартапи та надано їм стислу характеристику для більш чіткого розуміння. Розглянуто зарубіжний досвід із побудови інфраструктури екосистем, зокрема, досвід Сінгапуру та Пекіну. Окрім цього, проаналізовано національну екосистему підтримки молодіжних стартапів в Україні та її основні напрямки, а також наведено найважливіші проекти екосистеми та визначено їх сутність. Наведено приклади ефективної взаємодії ЗВО України із міжнародними бізнес-інкубаторами, наприклад, діяльність програми підтримки інновацій та стартапів Sikorsky Challenge при університетах, а також представлено позитивний досвід співробітництва в галузі розвитку молодіжних стартапів між мережею міжнародних академічних бізнес-інкубаторів YEP та економічним факультетом Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Розглянуто основні напрямки діяльності бізнес-інкубатора, історію його функціонування та описано можливості, які отримують студенти під час роботи з YEP у кожному наведеному напрямку.

Ключові слова: стартап, заклади вищої освіти, екосистема, інвестиції, бізнес-інкубатор, акселератор.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-3-61-67>

Рис.: 3. Табл.: 2. Бібл.: 11.

Євтушенко Вікторія Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

ORCID: 0000-0002-7764-2277

E-mail: ethicalmarketing@ukr.net

Кудінова Марина Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

ORCID: 0000-0002-1525-8464

E-mail: kudinova@karazin.ua

Сіладі Крістіна Борисівна – студент, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: cristaller2207@gmail.comУДК 330.341.1
JEL Classification: I23; O31

Євтушенко В. А., Кудінова М. М., Сіладі К. Б. Высшие учебные заведения Украины в национальной экосистеме поддержки молодежных стартапов

Целью данной статьи является определение основных ориентиров движения стартапов в Украине, а также исследование и предоставление оценки уже существующему опыту работы с международными организациями, деятельность которых направлена на развитие молодежного предпринимательства и национальных высших учебных заведений (вузов) для улучшения и углубления их сотрудничества. В статье раскрыта сущность стартапа, рассмотрены различные определения термина «стартап», выделены основные тенденции развития стартап движения в Украине в целом и молодежного предпринимательства в частности. Также проанализирован авторитетный рейтинг глобальных экосистем стартапов, и приведены его оценочные критерии, рассмотрен рейтинг стран по количеству стартапов и по глобальному индексу инноваций. Проанализированы известные украинские стартапы, и предоставлена их краткая ха-

UDC 330.341.1
JEL Classification: I23; O31

Yevtushenko V. A., Kudinova M. M., Siladi K. B. Higher Education Institutions of Ukraine in the National Ecosystem for Supporting Youth Startups

The aim of the article is to determine the main guidelines for the movement of startups in Ukraine as well as to study and assess the existing experience of working with international organizations whose activities are aimed at developing youth entrepreneurship and national higher education institutions (universities) to improve and deepen the cooperation. The essence of a startup is disclosed in the article, various definitions of the term "startup" are considered, the main trends in the development of the startup movement in Ukraine in general and youth entrepreneurship in particular are highlighted. Furthermore, the authoritative Global Startup Ecosystem Ranking is analyzed, and its evaluation criteria are given; the ranking of countries in terms of the number of startups and the Global Innovation Index is considered. Famous Ukrainian startups are studied, and their brief description is provided for a clearer understanding. The foreign experience in building ecosystem infrastructure, in particular, the experience of Singapore and Beijing, is reviewed.

рактеристика для более четкого понимания. Рассмотрен зарубежный опыт по построению инфраструктуры экосистем, в частности, опыт Сингапура и Пекина. Кроме этого, проанализирована национальная экосистема поддержки молодежных стартапов в Украине и ее основные направления, а также приведены важнейшие проекты экосистемы, и определена их сущность. Приведены примеры эффективного взаимодействия вузов Украины с международными бизнес-инкубаторами, например, деятельность программы поддержки инноваций и стартапов Sikorsky Challenge при университетах, а также представлен положительный опыт сотрудничества в области развития молодежных стартапов между сетью международных академических бизнес-инкубаторов YEP и экономическим факультетом Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина. Рассмотрены основные направления деятельности бизнес-инкубатора, история его функционирования, и описаны возможности, которые получают студенты во время работы с YEP в каждом представленном направлении.

Ключевые слова: стартап, высшие учебные заведения, экосистема, инвестиции, бизнес-инкубатор, акселератор.

Рис.: 3. **Табл.:** 2. **Библ.:** 11.

Евтушенко Виктория Анатольевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры маркетинга, менеджмента и предпринимательства, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

ORCID: 0000-0002-7764-2277

E-mail: ethicalmarketing@ukr.net

Кудина Марина Михайловна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры маркетинга, менеджмента и предпринимательства, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

ORCID: 0000-0002-1525-8464

E-mail: kudinova@karazin.ua

Силади Кристина Борисовна – студент, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)

E-mail: cristaller2207@gmail.com

In addition, the national ecosystem for supporting youth start-ups in Ukraine and its main areas are analyzed. Moreover, the most important ecosystem projects are described, and their essence is determined. Examples of effective interaction between Ukrainian universities and international business incubators are given, in particular, the activities of the Innovative Ecosystem Sikorsky Challenge, a program aimed to support innovations and startups, at universities, and the positive experience of cooperation in the development of youth startups between the network of international academic business incubators YEP and the Faculty of Economics of V.N. Karazin Kharkiv National University is presented. The main activities of the business incubator, the history of its functioning are studied, and the opportunities that students receive while working with YEP in each of the presented directions are described.

Keywords: startup, higher education institution, ecosystem, investment, business incubator, accelerator.

Fig.: 3. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 11.

Yevtushenko Victoria A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

ORCID: 0000-0002-7764-2277

E-mail: ethicalmarketing@ukr.net

Kudinova Marina M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing, Management and Entrepreneurship, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

ORCID: 0000-0002-1525-8464

E-mail: kudinova@karazin.ua

Siladi Kristina B. – Student, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: cristaller2207@gmail.com

Вступ. В останні кілька років стартапи як явище у бізнес-середовищі стали доволі популярними та розповсюдженими. Створення такого роду проектів допомагає молодим підприємцям одержати вільний доступ до інфраструктури, інвесторів, менторів, програмістів, колег, конкурентів і дає право їм найбільш ефективно перероблювати конструктивні ідеї в бізнес. А це, своєю чергою, максимально позитивно позначається на розвитку малого та середнього бізнесу в Україні і, як наслідок, національної економіки в цілому [1, с. 2812].

Для успішного створення та безперервного розвитку стартапу необхідно середовище, яке мало б доступ до фінансів і знань. Рейтинг глобальних екосистем стартапів (The Global Startup Ecosystem Ranking) американської дослідницької компанії Compass визначається за п'ятьма оціночними критеріями (рис. 1) [2].

У 2017 році було визначено двадцять щонайкращих екосистем стартапів у всьому світі, де першими були екосистеми Сіліконової долини, Лондона та Нью-Йорку. На жаль, містам України не вдалось посісти жодного місця у цьому рейтингу. Порівнюючи екосистеми стартапів України зі світовими лідерами, стає зрозумілим те, що вони

знаходяться тільки на початковому етапі розвитку за обсягами інвестицій, можливостями виходу на світовий ринок і досвідом реалізації стартапів [2].

Заклади вищої освіти (ЗВО) можуть стати потужним інструментом розбудови ефективної екосистеми підтримки стартап-руху в Україні, тому що в них зосереджено потужний науково-викладацький персонал, студентську молодь, яка бажає отримувати не лише теоретичні, а й практичні навички, певну інфраструктуру, яка хоч і не достатньо відповідає світовим вимогам, але може виступити як початкова база для розробки та реалізації молодіжних проектів.

Питаннями організації та функціонування молодіжного підприємництва та стартапів займаються такі науковці, як: Баб'ячок Р. І., Гладка Л. І. [3], Колеснік Є. О., Кульчицький І. І., Кушнір С. О., Марченко О. В., Пікуль В. С., Поморова О. В., Салун М. М., Смоляр Л. Г. та ін.

Однак більшість з них досліджують їх розвиток тільки з теоретичної точки зору та не приділяють достатньо уваги важливій ролі ЗВО у створенні та реалізації стартапів з урахуванням поточного стану вітчизняної економіки.

Рис. 1. Оціночні критерії рейтингу глобальних екосистем стартапів

Джерело: розроблено авторами на основі [2]

Метою дослідження є визначення тенденцій стартапу руху в Україні, а також дослідження та оцінка досвіду співпраці міжнародних організацій, діяльність яких спрямована на розвиток молодіжного підприємництва та національних ЗВО, з метою її поліпшення та поглиблення.

Термін «стартап» вперше з'явився в США ще у 1939 році під час створення двома американськими студентами Хьюлеттом і Паккардом власної малої фірми, якій вони дали назву «start-up». Поступово компанія збільшила свій масштаб до світового рівня і зараз вона відома як Hewlett-Packard (HP) не тільки у США, а у всьому світі.

Отже, «стартап» (від англ. «start up» – запускати) – це абсолютно нові проекти, які починають свій розвиток в умовах невизначеності та розробляють нові товари або послуги і перебувають на етапі пошуку оптимальних бізнес-ідей за умови надання фінансової підтримки [4].

Сьогодні існує безліч підходів до визначення терміна «стартап».

На рис. 2 наведені деякі підходи до визначення терміна «стартап».

Сервіс Startup Ranking на основі аналізу кількості стартапів у 137 країнах світу розробив рейтинг, в якому

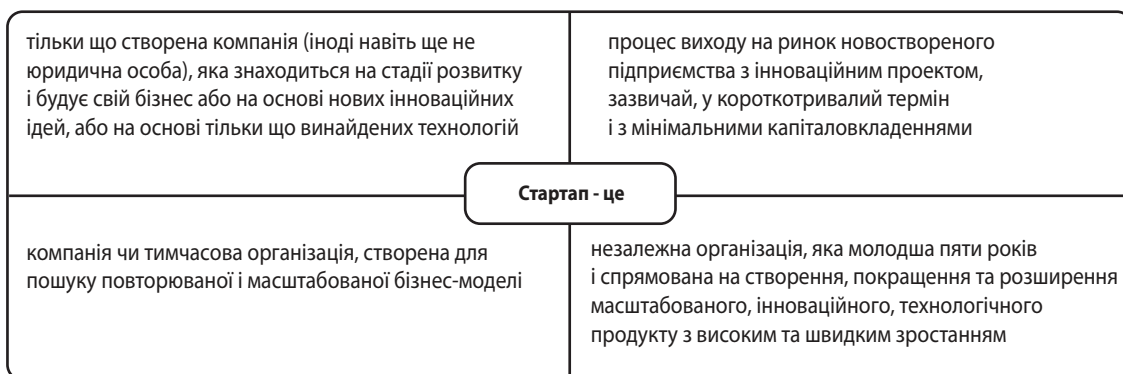

Рис. 2. Підходи до визначення терміна «стартап»

Джерело: розроблено авторами на основі [5]

Україна посіла 42 місце у 2018 році, коли кількість стартапів становила 215 штук, випередивши Литву і Естонію. Перше місце в рейтингу посіли США з показником у 45004 стартапів, друге місце у Індії – 5203 стартапів і третє місце належить Великобританії з показником у 4702 стартапи. Для того щоб надати оцінку самим стартапам, сервіс використовує показник SR Score. SR Score – це число від 0 до 100000, яке розраховується як інтегральний показник, який відображає важливість стартапу в Інтернеті та його вплив у соціальних мережах.

Найбільший рейтинг серед стартапів із України має SendPulse – 238 позиція із 83 313 SR Score.

Окрім SendPulse до першої 1000 входять ще 4 українські стартапи.

У 2017 році у рейтингу за глобальним індексом інновацій країн з найбільш інноваційною економікою Україна посіла 42-ге місце, хоча у 2016 році вона зайняла позицію вище на одне місце. Відповідно до рейтингу обсяг коштів у відсотковому відношенні до ВВП, який Україна витрачає на дослідження і розробки, має значення коефіцієнта, що дорівнює 44; на продуктивність – 50; на присутність в економіці високотехнологічних компаній витрачає 34; кількість зареєстрованих патентів і число дослідників дорівнює 27 [2].

Найбільш успішні стартапи родом із України, які функціонують на міжнародних ринках та є всесвітньо відомими, наведені у табл. 1.

Український веб-портал ain.ua у 2016 році створив рейтинг найкращих вітчизняних стартапів, під час розробки якого експерти обрали десять найбільш перспективних стартапів на основі оцінки вдалих виступів, участі у відомих акселераторах, за будівництво власних заводів, вибухове зростання і великі інвестиції, які розпочали свою роботу не раніше 2014 року. Серед них опинилися такі стартапи, як: Sixa – сервіс, використовуючи який можна створити віртуальний комп'ютер у хмарі; eTachki – онлайн-аукціон, на якому представлені старі авто; Mobalytics – аналітична платформа для геймерів; People.ai – сервіс для проведення аналізу роботи менеджерів з продажу; Allset – сервіс для замовлення їжі та бронювання столиків у ресторанах; Hideez – hardware-проект, який займається розробкою розумного брелок-ключа і браслетів; Ajax Systems – проект «розумного будинку»; SolarGaps – розумні жалюзі, які мають функцію акумулювання сонячної енергії; Wishround – сервіс онлайн-бажань; LifeTracker – II-сервіс підвищення продуктивності.

Окрім десятки найкращих, в Україні також існує доволі велика кількість стартапів, які досить жваво розвиваються та вже мають немало особистих користувачів [3, с. 647].

Для створення ефективної екосистеми підтримки стартапів необхідно провадити інтенсивну та довгострокову роботу.

Не всім вдається повторити успіх екосистем Сіліконової долини чи Нью-Йорку, навіть застосовуючи великі інвестиції та маючи бажання багато працювати [6]. Важкість пояснюється тим, що їхня інфраструктура формувалася понад 30 років. Досвід Сінгапуру ілюструє повільну дієвість економічних реформ. Сінгапурські економічні реформи щодо лібералізації законодавства

в сфері підприємництва та фінансів, які відбулись ще в середині 90-х років, дали свої плоди тільки в 2010-х роках. Винятком є лише Пекін, у якому у 2010 році розпочалась реформа у сфері вищої освіти, що стало поштовхом до якісного переформування 70 пекинських технічних університетів, а з 2015 року держава у межах програми з підтримки стартапів виділила 231 млрд дол. США інвестицій на підтримку їх розвитку, в результаті чого в екосистемі Пекіна вже налічується 40 «єдинокорів», тобто стартапів, ринкова вартість яких перевищує 1 млрд дол. США [2].

Серед українських стартапів найвідомішою є програма підтримки інновацій та стартапів при університетах – бізнес-інкубатор Sikorsky Challenge, який був створений у 2014 році задля заохочення інноваційної діяльності і підприємницької активності в університеті НТУУ «КПІ», а також для залучення інвестицій з метою реалізації стартап-проектів і запуску успішних стартап-компаній. Цей бізнес-інкубатор створює нові робочі місця, лабораторії із 3D-моделювання та друку, а також забезпечує навчальними програмами, консультаціями фахівців з юридичних питань, прав інтелектуальної власності, маркетингу тощо. Найголовніше те, що бізнес-інкубатор організовує пошук і налагодження стосунків між стартаперами та потенційними інвесторами [7].

Українська екосистема підтримки стартапів складається із інкубаторів, стартап-шкіл та акселераторів, які були створені за участю приватних інвесторів, іноземних грантових програм чи організацій [8] (табл. 2).

Найбільший серед проектів із розвитку бізнес-інкубаторів при навчальних закладах в Україні, який реалізується сьогодні, – це мережа академічних бізнес-інкубаторів YEP [9]. Його метою є створення в університетському середовищі культури підприємництва, а також закладення відповідного мислення у студентів. Основні напрями роботи бізнес-інкубатора наведені на рис. 3.

Таблиця 1

Найвідоміші українські стартапи

Стартап	Напрямок роботи
DepositPhotos	Сервіс, який є посередником між продавцями та покупцями фотографій високої якості, векторних зображень і відеороликів, який сьогодні входить до п'яти найбільших фотобанків світу: він використовується у 192 країнах світу і підтримує 20 мов
Terrasoft	Лідер на ринку СНД серед виробників CRM-систем, які допомагають підприємствам з організацією взаємодії з клієнтами за допомогою автоматизації різноманітних процесів та маркетингу, а також зберігають історію взаємовідносин з клієнтами задля покращення обслуговування
TemplateMonster	Світова компанія зі створення макетів сайтів для веб-розробників осіб, які мають бажання створити власну сторінку в мережі. Вона входить у трійку світових виробників веб-рішень для сайтів
Petcube	Досить молода компанія, яка розробила невеликий куб, який керується через смартфон для гри із домашніми тваринами. Куб має веб-камеру, динаміку, мікрофон і лазерний промінь, за допомогою яких власник може взаємодіяти із домашнім улюбленцем. Компанія здобула титул найкращого hardware-стартапу у 2014 році
Grammarly	Програмне забезпечення для відстеження в англійському тексті граматичних і синтаксичних помилок та неправильних виразів, а також для перевірки на плагіат. Це ПО виправляє помилки та надає необхідні пояснення. Сьогодні Grammarly має близько 10 мільйонів користувачів з різних країн, а також понад 700 контрактів з провідними компаніями та університетами світу

Джерело: побудовано авторами на основі [2]

Екосистема підтримки стартапів в Україні

Назва проекту	Напрями діяльності
UNIT Factory	Проект із безкоштовної підготовки талановитих ІТ кадрів, у рамках якого діє інноваційний парк UNIT. CITY – місце для створення екосистеми й інфраструктури, які необхідні для розвитку сфери високих технологій у бізнесі
GrowthUp	Акселератор і венчурний фонд, який фокусує увагу на допомозі технологічним стартапам, які лише починають свій шлях і займаються створенням продукту на ринок Заходу
Startup Depot та Startup School University Edition	Програма з коворкінгу у м. Львові, а також навчальна програма для молоді, яка має бажання створити власний інноваційний бізнес. За 2 роки функціонування програми у ній взяли участь 1220 студентів
iHUB	Проект, який має підтримку з боку МЗС Королівства Норвегії та займається розвитком екосистеми інноваційних підприємств як в Україні, так і у Східній Європі. Проект підвищує рівень освіти молодих новаторів задля підвищення рівня соціального й економічного розвитку
Radar Tech	Технологічний кластер, який об'єднує галузеві корпоративні акселератори задля створення екосистеми, яка підтримує реалізацію ідей, підвищує зростання і розвиток окремих секторів економіки. У 2016–2017 роках спільно із Київстар було проведено дві програми для стартапів у галузі телекомунікації, а у 2018 році було реалізовано МНР ACCELERATOR із агрохолдингом МХП та POPCORP
StartupUkraine	Коворкінг, який розташований у м. Києві, та навчальні заходи щодо розвитку підприємництва. Цей проект надає підтримку розвитку підприємництва серед молоді за допомогою інтенсивних таборів та інших навчальних програм, які є вельми корисними для учасників проекту
1991 Open Data Incubator	Перший в Україні некомерційний інкубатор, який надає підтримку трансформаціям тонни відкритих державних даних на реальні стартапи, які надаються сервісами українським громадянам, підприємствам і державним органам
Center for Entrepreneurship при Львівській бізнес-школі УКУ	Бізнес-акселератор, у якому з'являються на світ нові ідеї студентів і молодих підприємців, які починають розвивати стартапи, які пізніше перетворюються на великі корпорації. Найважливішим елементом цього проекту є досвідчені підприємці та фахівці із галузі технологій, які роблять успішні проекти
AgroHub	Проект, який створений для підвищення рівня використання вітчизняними агрокомпаніями інновацій від українських розробників технологічних рішень. Також він має тісну співпрацю із Radar Tech
Startup.network	Інвестиційно-соціальна платформа для учасників венчурного ринку – стартаперів, інвесторів, професійних консультантів, яка поєднує їхні інтереси, зокрема «Битва Стартапів» – захід, який відбувається постійно не тільки у містах України, а й у всьому світі
Feelgoodlabs	Інкубатор для соціальних і міських проектів, який співпрацює найчастіше із муніципалітетами й об'єднаними територіальними громадами. На сучасному етапі відбувається реалізація проекту із м. Чортків
Проект EGAP Challenge	Конкурс ІТ-стартапів з електронної демократії терміном на 3 роки (2016–2018), реалізація якого відбулась на базі Вінницької, Волинської, Дніпровської та Одеської областей
Greencubator	Інкубатор, який орієнтований на розвиток екосистеми стійкого підприємництва, низьковуглецевих інновацій та зеленої економіки в Україні та Східній Європі

Джерело: розроблено авторами на основі [2]

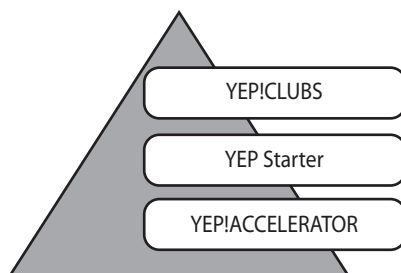

Рис. 3. Основні напрями діяльності бізнес-інкубатора YEP

Джерело: побудовано авторами на основі [9]

Підприємницькі клуби YEP!CLUBS створюються за ініціативи університету та при технічній та методологічній підтримці з боку YEP та проводять зустрічі з локальними підприємцями, обговорюють нові ідеї та проекти. Водночас функціонує YEP Starter – українсько-єстонська програма з підприємництва, у якій студент за 3 місяці з допомогою менторів із бізнесу створює власний стартап. А YEP!ACCELERATOR – це акселератор, який надає фінансову й експертну підтримку своїм резидентам, допомагає командам вийти на новий рівень розвитку своїх продуктів і компаній.

Програма реалізується за фінансування European Fund for Southeast Europe (EFSE), а також мережа YEP є чле-

ном UBI Global Network і однією з 600 інкубаційних програм з 70 країн світу, що відповідають найкращим світовим стандартам підприємницької освіти. У 2017 р. YEP став найкращим проектом на конкурсі ініціатив, що розбудовують стартап-екосистему міст на The Next Web Startup City Summit 2017 в Амстердамі [9].

Співпраця економічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна [10] з мережею академічних бізнес-інкубаторів YEP розпочалася у 2018 році з метою реалізації Стратегії Університету та факультету відповідно на 2019–2025 рр. [11]. На базі факультету було створено підприємницький клуб YEP, членами якого наразі є більш ніж 100 студентів, що беруть активну участь у його заходах, є учасниками набору в щорічну програму YEP: Starter.

На базі економічного факультету резидентами клубу розроблено три стартапи, один із яких пройшов успішну інкубацію в рамках цієї програми.

У планах розвитку подальшої співпраці є розробка конкурсу стартапів серед студентів, які мають бажання спробувати свої сили у створенні власної справи. Протягом роботи над власним проектом команда буде отримувати поради та настанови щодо його поліпшення як від викладачів факультету, так і від представників бізнесу, резидентів клубу YEP. Найкращі команди отримують місце у проекті YEP: Starter.

Корисними для студентів також будуть майстер-класи з підприємцями, воркшопи. На успішних прикладах реалізації стартапів та у відповідних практичних умовах студенти далі зможуть реалізувати свої бізнес-ідеї.

Висновки. В Україні спостерігається доволі швидкий та стабільний розвиток стартапів та інновацій. У першу чергу, така тенденція пояснюється тим, що на сучасному етапі зароджується необхідна інфраструктура для підтримки стартап-руху, а також існування успішних прикладів стартапів, що були створені вітчизняними новаторами, додають впевненості ще зовсім молодим підприємцям. Водночас розвиток міжнародних проектів із розвитку стартап-руху в ЗВО України створює необхідну основу для того, щоб молоді та креативні фахівці спробували свої сили у створенні власного бізнесу.

Зокрема, запровадження інноваційного досвіду та практична робота мережі академічних бізнес-інкубаторів YEP є успішним прикладом співпраці з ЗВО України, що тільки набирає оберти. Все більше ЗВО по всій країні долучаються до подібних проектів, допомагаючи своїм студентам приєднатися до міжнародного молодіжного стартап-руху. Такий тренд сучасності не тільки допомагає молодим підприємцям реалізувати свої ідеї, але й здобути ті практичні навички та теоретичні знання, які гарантовано знадобляться для розвитку й удосконалення наявного бізнес-проекту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Складенко А. В., Степаненко М. М. Використання стартапів для залучення молоді до підприємницької діяльності // Розвиток європейського простору очима молоді: економічні,

соціальні та правові аспекти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Харків, 28 квіт. 2017 р.). Харків, 2017. С. 2812–2815.

2. Баб'ячок Р. І., Кульчицький І. І. Основні тенденції розвитку стартапів в Україні – проблеми, перешкоди і можливості. Київ, 2018. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf>

3. Гладка Л. І., Колеснік Є. О. Українські стартапи: сучасний стан розвитку інноваційного підприємництва. *Молодий вчений*. 2017. № 4 (44). С. 647–651.

4. Сайт про Бізнес і Заробіток. Що таке стартап? Київ, 2019. URL: <http://biznesua.com.ua/shho-take-startap/>

5. Офіційний сайт академічного бізнес-інкубатору YEP. Київ, 2019. URL: <http://www.yepworld.org/ua/>

6. Бурбела Н. Трудности українських стартаперов. Київ, 2019. URL: <https://economics.unian.net/transport/1290430-startapyi-spasut-li-oni-ukrainskuyu-ekonomiku.html>

7. Кудінова М. М., Борцова І. Ю., Єфіменко І. О. Інфраструктура підтримки стартап руху в Україні // Виклики та шляхи сприяння економічному розвитку України на тлі світових тенденцій : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених (Харків, 19–20 квіт. 2019 р.). Харків, 2019. С. 129–132.

8. Кудінова М. М., Мусатова Ю. М., Колісниченко Д. С. Тенденції розвитку стартапів в Україні // Виклики та шляхи сприяння економічному розвитку України на тлі світових тенденцій : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих учених (Харків, 19–20 квіт. 2019 р.). Харків, 2019. С. 149–152.

9. Офіційна сторінка YEP! у Facebook. Київ, 2019. URL: <https://www.facebook.com/Startup-Club-KHNU-280278249262282/?ref=bookmarks>

10. Офіційний сайт економічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна. Харків, 2019. URL: <http://www.econom.kharkov.ua/>

11. Стратегія розвитку ХНУ імені В. Н. Каразіна на 2019–2025 роки від 27.12.2018. Харків, 2018. 40 с. URL: <http://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>

REFERENCES

Babiachok, R. I., and Kulchytskyi, I. I. "Osnovni tendentsiyi rozvytku startapiv v Ukraini - problemy, pereshkody i mozhlyvosti" [The main trends in the development of startups in Ukraine are problems, obstacles and opportunities]. Kyiv, 2018. <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf>

Burbela, N. "Trudnosti ukrainskykh startaperov" [Difficulties of Ukrainian startups]. <https://economics.unian.net/transport/1290430-startapyi-spasut-li-oni-ukrainskuyu-ekonomiku.html>

Hladka, L. I., and Koliesnik, Ye. O. "Ukrainski startapy: suchasnyi stan rozvytku innovatsiynoho pidpriemnytstva" [Ukrainian startups: the current state of development of innovative entrepreneurship]. *Molodyi vchenyi*, no. 4 (44) (2017): 647–651.

Kudinova, M. M., Bortsova, I. Yu., and Yefimenko, I. O. "Infrastruktura pidtrymky startap rukhu v Ukraini" [Startup traffic support infrastructure in Ukraine]. *Vyklyky ta shliakhy spryannia ekonomichnomu rozvytkovi Ukrainy na tli svitovykh tendentsii*. Kharkiv, 2019. 129–132.

Kudinova, M. M., Musatova, Yu. M., and Kolisnychenko, D. S. "Tendentsii rozvytku startapiv v Ukraini" [Startup trends in

Ukraine]. *Vyklyky ta shliakhy spriannia ekonomichnomu rozvytkovi Ukrainy na tli svitovykh tendentsii*. Kharkiv, 2019. 149-152.

"Ofitsiina storinka YEP! y Facebook" [The official YEP page! in Facebook]. <https://www.facebook.com/Startup-Club-KHNU-280278249262282/?ref=bookmarks>

Ofitsiinyi sait akademichnoho biznes-inkubatoru.YEP. <http://www.yepworld.org/ua/>

Ofitsiinyi sait ekonomichnoho fakultetu KhNU imeni V. N. Karazina. <http://www.econom.kharkov.ua/>

"Sait pro Biznes i Zarobitok. Shcho take startap?" [Website about Business and Earnings. What is a startup?]. <http://biznesua.com.ua/shho-take-startap/>

"Stratehiia rozvytku KhNU imeni V. N. Karazina na 2019-2025 roky vid 27.12.2018" [Development strategy of KhNU named after V.N. Karazin for 2019-2025 from 27.12.2018]. <http://www.univer.kharkov.ua/docs/work/strategiya-rozvytku-universitetu-2019-2025-2.pdf>

Skliarenko, A. V., and Stepanenko, M. M. "Vykorystannia startapiv dlia zaluchennia molodi do pidpriemnytskoi diialnosti" [Using startups to engage young people in entrepreneurship]. *Rozvytok yevropeiskoho prostoru ochyma molodi: ekonomichni, sotsialni ta pravovi aspekty*. Kharkiv, 2017. 2812-2815.

Стаття надійшла до редакції 09.08.2019

■